

Beskrivning av statistiken

Tillhörande JO 16 SM 0701

INNEHÅLL:	Sid
Skörd av spannmål, trindsäd och oljeväxter 2006 JO0601	2
Skörd av potatis 2006 JO0603	15
Skörd av slåttervall 2006 JO0606	27

Skörd av spannmål, trindsäd och oljeväxter 2006

JO0601

I denna beskrivning redovisas först allmänna och legala uppgifter om undersökningen samt dess syfte och historik. Därefter redovisas undersökningens innehåll och tillförlitlighet samt hur den genomförs och hur man kan ta del av resultaten. Genom att klicka på en rubrik i innehållsförteckningen kommer man direkt till aktuellt avsnitt.

Innehållsförteckning

Innehållsförteckning	2
A Administrativa och legala uppgifter.....	3
A.1 Ämnesområde	3
A.2 Statistikområde.....	3
A.3 SOS-klassificering	3
A.4 Statistikansvarig.....	3
A.5 Statistikproducent.....	4
A.6 Uppgiftsskyldighet.....	4
A.7 Sekretess och regler för behandling av personuppgifter	4
A.8 Gallringsföreskrifter	4
A.9 EU-reglering	4
A.10 Syfte och historik.....	4
A.11 Statistik användning	5
A.12 Uppläggning och genomförande.....	5
A.13 Internationell rapportering	5
A.14 Planerade förändringar i kommande undersökningar	6
B Kvalitetsdeklaration.....	6
B.0 Inledning	6
B.1 Innehåll	7
1.1 Statistiska målstorheter	7
1.1.1 Objekt och population	7
1.1.2 Variabler.....	7
1.1.3 Statistiska mått	7
1.1.4 Redovisningsgrupper.....	7
1.1.5 Referenstider	8
1.2 Fullständighet.....	8
B.2 Tillförlitlighet	8
2.1 Tillförlitlighet totalt.....	8
2.2 Osäkerhetskällor.....	8
2.2.1 Urval.....	8

2.2.2	Ramtäckning	8
2.2.3	Mätning	8
2.2.4	Svarsbortfall	8
2.2.5	Bearbetning	8
2.2.6	Modellantaganden	8
2.3	Redovisning av osäkerhetsmått.....	11
B.3	<i>Aktualitet</i>	11
3.1	Frekvens	11
3.2	Framställningstid.....	11
3.3	Punktlighet	11
B.4	<i>Jämförbarhet och sam användbarhet</i>	12
4.1	Jämförbarhet över tiden.....	12
4.2	Jämförbarhet mellan grupper	12
4.3	Sam användbarhet med annan statistik	12
B.5	<i>Tillgänglighet och förståelighet</i>	13
5.1	Spridningsformer.....	13
5.2	Presentation	13
5.3	Dokumentation	13
5.4	Tillgång till primärmaterial	13
5.5	Uppl ynningstjänster.....	13

A Administrativa och legala uppgifter

A.1 Ämnesområde

Jord- och skogsbruk, fiske

A.2 Statistikområde

Jordbrukets produktion

A.3 SOS-klassificering

Tillhör Sveriges officiella statistik (SOS).

För undersökningar som ingår i Sveriges officiella statistik gäller särskilda regler när det gäller kvalitet och tillgänglighet, se <http://www.scb.se/sos>

A.4 Statistikansvarig

Myndighet/organisation:	Jordbruksverket
Postadress:	551 82 Jönköping
Besöksadress:	Vallgatan 8
Kontaktperson:	Ann-Marie Karlsson
Telefon:	036 - 15 59 33
Telefax:	036 - 34 01 96
E-post:	fornamn.efternamn@sjv.se

A.5 Statistikproducent

Myndighet/organisation: Statistiska centralbyrån
Regioner och miljö, Lantbruksstatistik
Postadress: 701 89 Örebro
Besöksadress: Klostergatan 23
Kontaktperson: Gerda Ländell
Telefon: 019 - 17 68 07
Telefax: 019 - 17 64 17
E-post: fornamn.efternamn@scb.se

A.6 Uppgiftsskyldighet

Uppgiftsskyldighet föreligger inte.

A.7 Sekretess och regler för behandling av personuppgifter

I myndigheternas särskilda verksamhet för framställning av statistik gäller sekretess enligt 9 kap. 4 § sekretesslagen (1980:100). Vid automatiserad behandling av personuppgifter gäller reglerna i personuppgiftslagen (1998:204). På statistikområdet finns dessutom särskilda regler för personuppgiftsbehandling i lagen (2001:99) och förordningen (2001:100) om den officiella statistiken.

A.8 Gallringsföreskrifter

Arbete med framtagning av gallringsföreskrifter pågår.

A.9 EU-reglering

Inom EU regleras en del av denna statistik genom Rådets förordning (EEG) nr 837/90 av den 26 mars 1990 om medlemsstaternas rapportering om spannmålsproduktion och Rådets förordning nr 959/93 (EEG) av den 5 april 1993 om medlemsstaternas statistiska rapportering om andra grödor än spannmål.

A.10 Syfte och historik

Svensk jordbruksstatistik har löpande samlats in sedan 1799, då landshövdingarna lämnade skördeomdömen tre gånger per år. Jordbruksstatistiken har förändrats mycket under åren som gått och en beskrivning av utvecklingen finns redovisad i Svensk jordbruksstatistik 200 år (SCB, 1999). Skördeuppskattningar enligt den s.k. objektiva metoden infördes i början av 1960-talet och utformades då främst för skördeskadeskyddets behov av statistik som beräkningsunderlag. Därigenom uppfylldes i huvudsak även andra behov av skördestatistik. Den objektiva metoden innebar att provytor skördades på utvalda fält. Provyterresultaten låg sedan till grund för beräkningarna. Det statliga skördeskadeskyddet

upphörde efter 1987 års skörd då ansvaret övertogs av LRF. När även detta skydd avvecklades 1995 åtog sig staten att ha ett övergripande ansvar för skördeskadorna av naturkatastrofkaraktär.

Dagens huvudsyften är att vara grundkälla för uppskattning av vegetabilieproduktionens storlek samt att uppfylla statistikkraven från EU. En viktig användning är för beräkning av jordbrukets inkomster av vegetabilier i EAA (Economic Accounts for Agriculture), som är en ekonomisk kalkyl för jordbrukssektorn. Denna används bl.a. i nationalräkenskaperna.

Under åren 1995-1997 ändrades undersökningen och den bestod då av två delar. Den objektiva undersökningen utgjorde den ena delen i ett begränsat antal skördeområden. Den andra delen byggde på intervjuer med jordbrukare och omfattade samtliga skördeområden. Fr.o.m. 1998 baseras skördestatistiken för spannmål, trindsäd och oljeväxter helt och hållet på insamling av uppgifter direkt från jordbrukarna.

A.11 Statistikanvändning

Statistiken över skörd av spannmål, trindsäd och oljeväxter utnyttjas som underlag för myndigheter och näringsliv inom områdena jordbruk, ekonomi och miljö. Resultaten används också som underlag för rapportering till EU.

Användare av skördestatistiken och exempel på användning:

- Jordbruksverket: Indata i ekonomiska kalkyler, internationell rapportering, försörjningsbalansberäkningar, beredningsplanering, planering för interventionsåtgärder, underlag för jordbrukspolitiska bedömningar (bl.a. för områdesindelningar och stödnivåer för EU:s arealbaserade stöd).
- SCB: Rapportering till Eurostat enligt bindande förordningar. Underlag till normskördeberäkningar, underlag för beräkning av kväve- och fosforbalanser för svensk åkermark.
- Lantbruksuniversitet, lantbruksskolor: Undervisning, rådgivning, forskning inom flera områden (bl.a. näringsämnenas kretslopp och beräkning av risk för näringsläckage till vattendrag), planering av försök, underlag för kalkyler m.m.
- Länsstyrelserna: Hantering av ärenden i samband med vissa stödåtgärder, värdering av åkermark, beredningsplanering och viss rådgivning.
- Svenska lantmännen, m.fl. företag för handel och vidareförädling: Export/importplanering, planering av mottagning och lagring, marknadsbevakning.
- Övrig användning: Uppgifterna ingår som en del i den allmänna information som den officiella statistiken täcker in. Användare här är bl.a. massmedia, allmänhet och jordbrukets egna organisationer.

A.12 Uppläggning och genomförande

Datainsamlingen sker genom att jordbrukarna lämnar sina skördeuppgifter på en särskild internetsida eller genom telefonintervjuer utförda av SCB:s intervjuare.

Efter avslutad skörd får uttagna jordbruksföretag ett brev med ett personligt lösenord till en egen internetsida. Jordbrukare som inte svarar via internet kontaktas per telefon. Information samlas in om totala bärgade kvantiteter av varje gröda och kvantiteternas vattenhalter. Med ledning av företagets grödarealer, som också hämtas in, beräknas företagets hektarskörd för varje gröda. Arealuppgifterna är i regel desamma som lantbrukaren redovisat i sin ansökan om arealstöd tidigare under året.

På basis av skattade hektarskördar och aktuella grödarealer beräknas totala skördar. Vid den preliminära skattningen av totalskördar används preliminära arealer från Jordbruksverkets administrativa register för arealbaserade stöd. Vid den definitiva skattningen av totalskördar används grödarealer från lantbrukets företagsregister (LBR) som fr.o.m. år 2000 baseras på uppgifter från stödansökningar.

Vart fjärde jordbruksföretag i urvalet tas ut för en preliminär beräkning av skördens storlek på riksnivå. Dessa företag behandlas med förtur vid intervjuarbetet och vid den fortsatta bearbetningen vid SCB. Denna prioritering av vissa företag gör att preliminära resultat kan publiceras i mitten av november. I december publiceras resultat på regional nivå, baserade på uppgifter från samtliga jordbruksföretag i urvalet. Under efterföljande vår publiceras ett statistiskt meddelande med definitiva uppgifter om skördens storlek.

A.13 Internationell rapportering

Rapportering till Eurostat sker tre gånger per år i form av Excel-tabeller via e-post. Se även under A.9. Till Nordisk statistisk årsbok sker rapportering en gång varje år i form av Excel-tabeller via e-post.

A.14 Planerade förändringar i kommande undersökningar

Det är inga planerade förändringar inför 2006 års undersökningar.

B Kvalitetsdeklaration

B.0 Inledning

Denna statistik redovisar 2006 års total- och hektarskördar för spannmål, trindsäd och oljeväxter, både för riket totalt och med regional uppdelning. Statistiken baseras på uppgifter som samlas in via en landsomfattande undersökning med ett urval bestående av 4 360 jordbruksföretag. Ett underurval om 1 090 st togs ut för en preliminär beräkning på riksnivå. Inom EU finns krav på att statistiska undersökningar av detta slag ska genomföras i medlemsländerna varje år.

B.1 Innehåll

1.1 Statistiska målstorheter

- hektarskördar 2006 för olika grödor
- totalskördar 2006 för olika grödor
- obärgade arealer 2006 för olika grödor

1.1.1 Objekt och population

Målpopulationen utgörs av jordbruksföretag med odling av spannmål, trindsäd eller oljeväxter under 2006 och som detta år brukade mer än 2,0 ha åkermark. Med jordbruksföretag avses en inom jordbruk, husdjurskötsel eller trädgårdsodling bedriven verksamhet under en och samma driftsledning.

1.1.2 Variabler

De huvudvariabler som redovisas i de statistiska meddelandena är:

- odlad areal (hektar)
- totalskörd (ton)
- hektarskörd (kg/ha)

- obärgad areal (hektar och procent) (inte i preliminär statistik på riksnivå)
- areal skördad som grönfoder (hektar och procent) (inte i preliminär statistik på riksnivå)

Utöver detta redovisas följande information:

- medelfel (procent)
- antal jordbruksföretag som ingår i beräkningarna
- antal jordbruksföretag i urvalet (i preliminär statistik endast på riksnivå)
- antal svarande jordbruksföretag (endast i slutlig statistik)
- antal jordbruksföretag i bortfallet (i preliminär statistik endast på riksnivå)

Dessutom samlas följande uppgifter in från företagen:

- vattenhalt (procent)
- ekologiskt odlad areal (hektar)
- ekologiskt odlad skörd (ton och kg/ha)

1.1.3 Statistiska mått

Statistiken utgörs av skattningar av typen *totaler* (t.ex. totalskördar och obärgade arealer) och *kvoter* (t.ex. hektarskördar och andelar obärgade arealer).

1.1.4 Redovisningsgrupper

I det statistiska meddelande (SM) som publiceras i november redovisas preliminär statistik på riksnivå. I det SM som publiceras i december och avser preliminära uppgifter och i det SM som publiceras under våren året därpå, redovisas statistik totalt för riket och uppdelat på län och produktionsområden.

Sverige är indelat i 8 produktionsområden utgående från de naturliga förutsättningarna för jordbruk. Indelningen i produktionsområden finns redovisad i "Områdesindelningar i lantbruksstatistiken 1998", MIS 1998:1.

Skattningar redovisas för följande grödor.

Spannmål: höstvetete, vårvete, råg, höstkorn, vårkorn, havre, rågvete och blandsäd till mognad. Med blandsäd avses stråsådesblandningar eller blandningar av stråsåd och baljväxter.

Trindsäd: ärter till mognad (kokärter och foderärter samredovisas) och åkerbönor till mognad.

Oljeväxter: höstraps, varraps, höstrybs, varrybs och oljelin.

1.1.5 Referenstider

Kalenderår

1.2. Fullständighet

Undersökningen innefattar ej variabler om grödornas kvalitet, vilken kan variera mellan olika år och påverka skördens användbarhet.

B.2 Tillförlitlighet

2.1 Tillförlitlighet totalt

I denna undersökning kan urvalsfel, täckningsfel, mätfel, bortfallsfel och bearbetningsfel förekomma. Av dessa fel torde i första hand urvalsfelen men till viss del även mätfelen påverka tillförlitligheten i statistiken. Tillförlitligheten redovisas kvantitativt enbart genom precisionen (relativa medelfelet) i skattningarna, vilket främst avspeglar urvalsfel och effekten av andra slumpmässiga fel, däremot inte systematiska fel såsom bortfallsfel eller mätfel.

2.2 Osäkerhetskällor

2.2.1 Urval

Som urvalsram används Jordbruksverkets administrativa register för arealbase-
rade stöd. Från detta register hämtas ett urval av jordbruk för att ingå i uppgifts-
insamlingen. Urvalspopulationen är en delmängd av registret och utgörs av
jordbruksföretag med mer än 5,0 hektar åkermark.

Landet är indelat i 106 skördeområden (SKO), i första hand avsedda att ligga till
grund för skördestatistiken. Huvudprincipen för indelningen har varit att bilda
områden som är så homogena som möjligt beträffande skördeavkastningen.
Dessutom har hänsyn tagits till klimat, jordart, topografi och odlingsinriktning.

För 2006 års undersökning uttogs totalt 4 360 jordbruksföretag, som har
fördelats på 101 skördeområden (SKO) av rikets samtliga 106 SKO. Undantag

gjordes för 5 fjällbygdsområden där praktiskt taget ingen odling av spannmål, trindsäd eller oljeväxter förekommer.

Urvalet är draget som ett stratifierat pareto π ps-urval (probability proportion to size) med SKO som strata. Varje företags urvalssannolikhet beror på företagets areal av undersökningsgrödorna samt dess grödfördelning. Stor areal av de aktuella undersökningsgrödorna ger ökad sannolikhet att komma med i undersökningen. Ett underurval av de 4 360 jordbruksföretagen om 1 090 st togs ut för en preliminär beräkning på riksnivå.

2.2.2 Ramtäckning

Mellan tidpunkten för urvalsramens upprättande och undersökningstillfället kan förändringar ske i företagsbeståndet. Tidigare år, då urvalsramen utgjordes av föregående års LBR, har antalet nystartade företag uppgått till cirka 1 procent av undersökningspopulationen. Antalet företag som upphört eller som inte odlat undersökningsgrödorna har dessa år uppgått till cirka 5 procent. Från och med 2001 utgörs urvalsramen av företag i årets aktuella register med stödansökningar, vilket medför att både över- och undertäckning minskats till en lägre nivå. Över- och undertäckningen bedöms påverka resultaten i mycket liten utsträckning.

Arealer på jordbruksföretag som inte ansöker om arealbaserade stöd, och därmed inte ingår i Jordbruksverkets administrativa register för arealbaserade stöd, bedöms för de aktuella undersökningsgrödorna vara av marginell betydelse.

2.2.3 Mätning

Vid en del jordbruksföretag finns vågutrustningar av olika slag i anslutning till hanteringen av grödorna och ibland även monterade på tröskan. I dessa fall kan jordbrukarna lämna uppgifter baserade på vägda kvantiteter. Om grödorna har sålts kan uppgifterna baseras på kvantiteter enligt avräkningar eller leveransbesked.

Många jordbrukare uppger att det är svårt att bedöma skördens storlek för grödor som används som foder på den egna gården. Även för avsalugrödor kan det vara svårt för jordbrukaren att lämna säkra uppgifter i de fall grödan ännu inte sålts vid intervjutillfället. I dessa fall gör jordbrukarna vanligen en bedömning av kvantiteten utifrån antal lass eller fyllda volymer i lagringsfickor. Uppgiftslämnarfel och eventuella intervjuareffekter kan inte kvantifieras.

Förekomsten av obärgade arealer och arealer skördade som grönfoder kan variera mycket mellan olika företag och regioner. Detta medför att statistiken om obärgade arealer och arealer skördade som grönfoder är mycket osäker.

2.2.4 Svarsbortfall

Bortfallets storlek fördelat på län och produktionsområden redovisas tillsammans med de slutliga undersökningresultaten. Bortfallets storlek på riksnivå

redovisas i varje SM. Vid beräkningar av t.ex. hektarskördar hanteras bortfallet genom att uppräknig görs inom skördeområde. Sålunda antas bortfallet ha samma fördelning och förväntade medelvärde som det bearbetade materialet inom varje skördeområde. Bortfallet är tämligen litet. Det har vid kontroll visat sig vara jämnt fördelat mellan olika typer av jordbruksföretag och bedöms inte leda till några systematiska fel.

2.2.5 Bearbetning

Uppgifterna granskas vid SCB. I samband med bearbetning av uppgifterna görs manuella och maskinella kontroller. Vid behov tas förnyad kontakt med uppgiftslämnarna. Säkerheten i bearbetningsprocessen bedöms vara god.

Från och med år 2004 omräknas de uppgivna kvantiteterna av spannmål till 14,0 procents vattenhalt. Tidigare har spannmål redovisats vid 15,0 procents vattenhalt. Trindsäd (ärter och åkerbönor) redovisas liksom tidigare vid 15,0 procents och oljevaxter vid 9,0 procents vattenhalt.

När hektarskörden beräknas ingår eventuell obärgad areal i skattningen. Stora obärgade arealer sänker därmed den skattade hektarskörden. Ingen redovisning av hektarskörd för skördad areal görs.

För beräkning av total skörd används fr.o.m. år 2000 grödarealer som är baserade på Jordbruksverkets administrativa register för arealbaserade stöd. Vid skattning av totalskörd har nedkorrigering gjorts av grödarealerna till att avse spannmål, trindsäd och oljevaxter till mognad. Areal skördad som grönfoder redovisas i separata tabeller i samband med att preliminära och definitiva undersökningsresultat publiceras på regional nivå. På grund av oregelbunden förekomst av arealer skördade som grönfoder är beräkningen av dessa arealer osäker. Grönfoderarealerna har beräknats utifrån uppgifter som lantbrukarna lämnat i samband med intervjuerna om skördens storlek.

Från och med 2002 års urval har antalet uttagna jordbruksföretag utökats i de län där många jordbrukare skördar hela stråsådesarealen som grönfoder. Denna åtgärd har vidtagits för att i dessa län få med fler företag där det även förekommit tröskning av spannmål. Som en följd har även antalet företag där hela stråsådesarealen skördats som grönfoder ökat och uppgår på riksnivå till omkring åtta procent av det totala antalet företag i urvalet. Uppgifterna från dessa företag används för skattning av andelen areal skördad som grönfoder, vilket ger en säkrare beräkning av den totala skörden.

2.2.6 Modellantaganden

Hektarskördeskattningen från undersökningen baseras på uppgifter från företag med mer än 5 hektar åkermark. Vid beräkning av preliminär totalskörd används fr.o.m. år 2000 arealer som baseras på stödansökningar, där grödarealer för företag med minst 0,1 hektar åkermark registrerats. Till den slutliga beräkningen av totalskörd används slutliga grödarealer från Lantbruksregistret, "Jordbruksmarkens användning" (JO 10 SM 0701), och avser företag med mer än 2,0 hektar åkermark. Vid beräkning av totalskördar görs antagandet att hektarskör-

den är densamma för företag med mindre än 5 hektar åker som för de större undersökta företagen.

Arealer av undersökningsgrödorna på jordbruksföretag med mer än 2,0 hektar och upp till 5,0 hektar åkermark uppgick för spannmål till 0,2 procent, för trindsäd 0,1 procent och för raps och rybs till 0,09 procent av respektive grödgrupps totala grödareal under 2006. För oljelin till förekom ingen odling alls på jordbruksföretag med mer än 2,0 hektar och upp till 5,0 hektar åkermark.

2.3 Redovisning av osäkerhetsmått

Som mått på precisionen anges det relativa medelfelet uttryckt i procent av den skattade skörden. Medelfelet avspeglar främst urvalsfel och effekten av andra slumpmässiga fel, däremot inte systematiska fel såsom bortfallsfel eller mätfel. Med hjälp av medelfelet kan exempelvis ett konfidensintervall beräknas på följande sätt. För en skattad hektarskörd på 4 500 kilo per hektar och ett medelfel på 3,0 procent kan man med liten felrisk (5 procent) säga att intervallet $4\,500 \pm 2 \times 3 \text{ procent} \times 4\,500$ (dvs. 4 230 - 4 770 kilo per hektar) omfattar den verkliga hektarskörd. Detta gäller under förutsättning att andra fel än slumpfelen är små. Hur stort medelfel som kan accepteras sammanhänger med statistikens användning.

Medelfel redovisas för hektarskördar och totalskördar. För vissa grödor är medelfelet för totalskörd ofta större än medelfelet för hektarskörd. Anledningen är en osäkerhet i arealjusteringen för grödor skördade som grönfoder.

För att skörderesultat för en gröda ska redovisas krävs att det finns uppgifter från minst 20 företag och att medelfelet är högst 35 procent.

B.3 Aktualitet

3.1 Frekvens

Skördar och obärgade arealer för spannmål, trindsäd och oljeväxter publiceras årligen vid tre tillfällen:

- Preliminära resultat för riket (november)
- Preliminära resultat för län, produktionsområden och riket (december)
- Slutliga resultat för län, produktionsområden och riket (våren efterföljande år).

3.2 Framställningstid

Preliminära resultat på riksnivå redovisas cirka 2 månader efter årets skörd - medan preliminära resultat för län och produktionsområden redovisas cirka 3 månader efter årets skörd. Slutliga resultat publiceras omkring 8 månader efter skörden.

3.3 Punktlighet

Publicering sker enligt publiceringsplan för Sveriges officiella statistik. Vissa mindre avvikelser kan förekomma för den preliminära statistiken beroende på att skörden ibland försenas till följd av årsmånen. Exempelvis kan uppgiftsinsamlingen behöva senareläggas om det har varit en regnig höst. Beräkning av slutliga skörderesultat görs när slutliga arealuppgifter finns tillgängliga.

B.4 Jämförbarhet och sam användbarhet

4.1 Jämförbarhet över tiden

Jämförbarheten mellan år är relativt god men den har försämrats något under senare delen av 1990-talet på grund av genomförda metodändringar, främst övergången från den objektiva metoden med provtagningar till intervjumetoden. Denna övergång genomfördes successivt under åren 1995-1997. Som en följd av metodbytet, från provtagning till intervjumetod, har hektarskörden fått en något annorlunda innebörd. När statistiken baserades på skörden från provtytor avsåg hektarskörden skörd per besådd areal. När uppgifterna nu hämtas in från jordbrukarna blir det mer fråga om en hektarskörd som avser skörd per bruttoareal av grödan, vilket bör ge en något lägre hektarskörd. Effekten blir dock inte så stor eftersom de uppmätningar av arealerna som har gjorts efter EU-inträdet har medfört att lantbrukarnas redovisning av grödarealerna under senare år överensstämmer allt bättre med den besådda arealen.

Att tillvarata stråsäd i form av grovfoder har blivit allt vanligare de senaste 10-15 åren. Rundbalsensilering har blivit mera utbredd. Fr.o.m. 2000 års skattning påverkar stråsäd som skördats som "ej planerad skörd av grönfoder" inte längre hektarskördeskattningen för spannmål. Med "ej planerad skörd av grönfoder" avses att lantbrukaren i ett sent skede bestämt sig för att ta skörden som grönfoder i stället för som "spannmål till mognad". Tidigare har ej planerad skörd av grönfoder betraktats som misslyckad spannmålsskörd och jämförts med obärgad areal i beräkningarna. Det ledde till en lägre nivå för hektarskördarna i områden där ej planerad skörd av grönfoder var vanligt förekommande det aktuella året.

Den länssammanslagning som skett (Skåne 1997, Västra Götalands län 1998) medför försämrad jämförbarhet mellan år i dessa regioner.

Fr.o.m. år 2000 bygger arealuppgifterna på information som jordbrukare lämnat i sina ansökningar om areal baserade stöd. Därmed saknas grödarealer för de jordbrukare som inte gjort någon sådan ansökan. Odlingen av spannmål, trindsäd och oljevaxter bedöms dock vara marginell vid dessa företag.

4.2 Jämförbarhet mellan grupper

Jämförbarheten med skördestatistik för andra länder inom EU är god.

4.3 Sam användbarhet med annan statistik

God sammanvändbarhet med annan jordbruksstatistik föreligger. Uppgifter om preliminära grödarealer för 2006 redovisas i ett statistiskt meddelande (JO 10 SM 0602) och slutliga grödarealer år 2006 i JO 10 SM 0701. För skördestatistiken har vissa omräkningar av grödarealerna skett varför full överensstämmelse ej föreligger. Se vidare under 1.1.4. Redovisningsgrupper och 2.2.5 Bearbetning.

B.5 Tillgänglighet och förståelighet

5.1 Spridningsformer

Statistiken publiceras årligen i statistiska meddelanden (SM-serie JO) och i vissa fall också genom pressmeddelanden. Publiceringen sker på Jordbruksverkets webbplats www.sjv.se under Statistik och på SCB:s webbplats www.scb.se under [Jord- och skogsbruk, fiske](#). Den slutliga statistiken för tidigare år (fr.o.m. 1965) finns tillgänglig i Sveriges statistiska databaser. Åtkomst sker via SCB:s webbplats och användandet är avgiftsfritt. Statistik från databasen ger möjlighet till sammanställning av egna tabeller och diagram.

Statistiska meddelanden inom området jordbruksstatistik finns kostnadsfritt åtkomliga på Jordbruksverkets webbplats www.sjv.se under Statistik och på SCB:s webbplats www.scb.se under [Jord- och skogsbruk, fiske](#). De som kostnadsfritt önskar erhålla statistiska meddelanden med jordbruksstatistik i pdf-format per e-post, kan anmäla det till statistik@sjv.se.

En sammanfattning av resultaten redovisas i Jordbruksstatistisk årsbok och i Statistisk årsbok.

5.2 Presentation

Resultaten presenteras i form av tabeller, diagram och kommenterande text.

5.3 Dokumentation

Dokumentation sker i Statistiska meddelanden; serie JO 16 och JO 19, samt i PM-serien PM RM/Lantbruksstatistik vid SCB.

5.4 Tillgång till primärmaterial

Primärdata som ej gällrats finns arkiverat vid Riksarkivet eller för senare år sparad vid SCB i avvaktan på arkivering eller gallring. Specialbearbetningar kan utföras mot betalning enligt självkostnadsprincipen.

5.5 Upplysningstjänster

Vid frågor om statistiken kontaktas SCB:
Gerda Ländell, tfn 019 - 17 68 07, e-post fornamn.efternamn@scb.se

STATISTISKA CENTRALBYRÅN
Regioner och miljö/Lantbruksstatistik
Gunnel Wahlstedt

BESKRIVNING AV STATISTIKEN
2007-05-10

JO0603
14(37)

Gunnel Wahlstedt, tfn 019 – 17 62 45, e-post fornamn.efternamn@scb.se

Skörd av potatis 2006

JO0603

I denna beskrivning redovisas först allmänna och legala uppgifter om undersökningen samt dess syfte och historik. Därefter redovisas undersökningens innehåll och tillförlitlighet samt hur den genomförs och hur man kan ta del av resultaten. Genom att klicka på en rubrik i innehållsförteckningen kommer man direkt till aktuellt avsnitt.

Innehållsförteckning

Innehållsförteckning	2
A Administrativa och legala uppgifter	3
A.1 Ämnesområde	3
A.2 Statistikområde	3
A.3 SOS-klassificering	3
A.4 Statistikansvarig	3
A.5 Statistikproducent	4
A.6 Uppgiftsskyldighet	4
A.7 Sekretess och regler för behandling av personuppgifter	4
A.8 Gallringsföreskrifter	4
A.9 EU-reglering	4
A.10 Syfte och historik	4
A.11 Statistik användning	5
A.12 Uppläggning och genomförande	5
A.13 Internationell rapportering	5
A.14 Planerade förändringar i kommande undersökningar	6
B Kvalitetsdeklaration	6
B.0 Inledning	6
B.1 Innehåll	7
1.1 Statistiska målstorheter	7
1.1.1 Objekt och population	7
1.1.2 Variabler	7
1.1.3 Statistiska mått	7
1.1.4 Redovisningsgrupper	7
1.1.5 Referenstider	8
1.2 Fullständighet	8
B.2 Tillförlitlighet	8
2.1 Tillförlitlighet totalt	8
2.2 Osäkerhetskällor	8
2.2.1 Urval	8
2.2.2 Ramtäckning	8

2.2.3	Mätning	8
2.2.4	Svarsbortfall	8
2.2.5	Bearbetning	8
2.2.6	Modellantaganden	8
2.3	Redovisning av osäkerhetsmått	11
B.3	Aktualitet	11
3.1	Frekvens	11
3.2	Framställningstid	11
3.3	Punktlighet	11
B.4	Jämförbarhet och sam användbarhet	12
4.1	Jämförbarhet över tiden	12
4.2	Jämförbarhet mellan grupper	12
4.3	Sam användbarhet med annan statistik	12
B.5	Tillgänglighet och förståelighet	13
5.1	Spridningsformer	13
5.2	Presentation	13
5.3	Dokumentation	13
5.4	Tillgång till primärmaterial	13
5.5	Upplysningstjänster	13

A Administrativa och legala uppgifter

A.1 Ämnesområde

Jord- och skogsbruk, fiske

A.2 Statistikområde

Jordbrukets produktion

A.3 SOS-klassificering

Tillhör Sveriges officiella statistik (SOS).

För undersökningar som ingår i Sveriges officiella statistik Sveriges officiella statistik gäller särskilda regler när det gäller kvalitet och tillgänglighet, se <http://www.scb.se/sos>

A.4 Statistikansvarig

Myndighet/organisation:	Jordbruksverket
Postadress:	551 82 Jönköping
Besöksadress:	Vallgatan 8
Kontaktperson:	Ann-Marie Karlsson
Telefon:	036 - 15 59 33
Telefax:	036 - 34 01 96
E-post:	fornamn.efternamn@sjv.se

A.5 Statistikproducent

Myndighet/organisation: Statistiska centralbyrån
Regioner och miljö, lantbruk
Postadress: 701 89 Örebro
Besöksadress: Klostergatan 23
Kontaktperson: Gunnel Wahlstedt
Telefon: 019 - 17 62 45
Telefax: 019 - 17 64 17
E-post: fornamn.efternamn@scb.se

A.6 Uppgiftsskyldighet

Uppgiftsskyldighet föreligger inte.

A.7 Sekretess och regler för behandling av personuppgifter

I myndigheternas särskilda verksamhet för framställning av statistik gäller sekretess enligt 9 kap. 4 § sekretesslagen (1980:100). Vid automatiserad behandling av personuppgifter gäller reglerna i personuppgiftslagen (1998:204). På statistikområdet finns dessutom särskilda regler för personuppgiftsbehandling i lagen (2001:99) och förordningen (2001:100) om den officiella statistiken.

A.8 Gallringsföreskrifter

Arbete med framtagning av gallringsföreskrifter pågår.

A.9 EU-reglering

Inom EU regleras en del av denna statistik genom Rådets förordning (EEG) nr 959/93 (EEG) av den 5 april 1993 om medlemsstaternas rapportering om skörd för andra grödor än spannmål.

A.10 Syfte och historik

Svensk jordbruksstatistik har löpande samlats in sedan 1799, då landshövdingarna lämnade skördeomdömen tre gånger per år. Jordbruksstatistiken har förändrats mycket under åren som gått och en beskrivning av utvecklingen finns redovisad i Svensk jordbruksstatistik 200 år (SCB, 1999). Skördeuppskattningar enligt den s.k. objektiva metoden infördes i början av 1960-talet och utformades då främst för skördeuskadeskyddets behov av statistik som beräkningsunderlag. Därigenom uppfylldes i huvudsak även andra behov av skördestatistik. Den objektiva metoden innebar att provytor skördades på utvalda fält. Provyterresultaten låg sedan till grund för beräkningarna. Det statliga skördeuskadeskyddet upphörde efter 1987 års skörd då ansvaret övertogs av LRF. När även detta skydd avvecklades 1995 åtog sig staten att ha ett övergripande ansvar för skördeuskador av naturkatastrofkaraktär. SCB: s objektiva skördeuppskattningar utfördes i potatis t.o.m. 1998.

Dagens huvudsyften är att vara grundkälla för uppskattning av vegetabilieproduktionens storlek samt att uppfylla statistikkraven från EU. En viktig användning är för beräkning av jordbrukets inkomster av vegetabilier i EAA (Economic Accounts for Agriculture), som är en ekonomisk kalkyl för jordbrukssektorn. Denna används bl.a. i nationalräkenskaperna.

Fr.o.m. 1999 baseras skördestatistiken för potatis på insamling av uppgifter direkt från jordbrukarna.

A.11 Statistikanvändning

Statistiken över skörd av potatis utnyttjas som underlag för myndigheter och näringsliv inom områdena jordbruk, ekonomi och miljö. Resultaten används också som underlag för rapportering till EU.

Användare av skördestatistiken och exempel på användning:

- Jordbruksverket: Indata i ekonomiska kalkyler, internationell rapportering, försörjningsbalansberäkningar, beredskapsplanering, underlag för jordbrukspolitiska bedömningar (bl.a. för områdesindelningar och stödnivåer för EU:s arealbaserade stöd).
- SCB: Rapportering till Eurostat enligt bindande förordningar. Underlag till normskördeberäkningar, underlag för beräkning av kväve- och fosforbalanser för svensk åkermark.
- Lantbruksuniversitet, lantbruksskolor: Undervisning, rådgivning, forskning inom flera områden (bl.a. näringsämnenas kretslopp och beräkning av risk för näringsläckage till vattendrag), planering av försök, underlag för kalkyler m.m.
- Länsstyrelserna: Hantering av ärenden i samband med vissa stödåtgärder, värdering av åkermark, beredskapsplanering och viss rådgivning.
- Branschföretag för t.ex. handel och vidareförädling: Export /importplanering, planering av mottagning och lagring, marknadsbevakning.
- Övrig användning: Uppgifterna ingår som en del i den allmänna information som den officiella statistiken täcker in. Användare här är bl.a. massmedia, allmänhet och jordbrukets egna organisationer.

A.12 Uppläggning och genomförande

Uppgiftsinsamlingen sker genom att jordbrukarna lämnar sina skördeuppgifter via internet eller via telefonintervjuer utförda av SCB:s intervjuare. Jordbrukare som inte svarar via internet kontaktas per telefon. Information samlas in om totala bärgade kvantiteter. Med ledning av företagets grödareal, som också hämtas in, beräknas företagets hektarskörd. Arealuppgiften är i regel desamma som jordbrukaren redovisat i sin SAM-ansökan tidigare under året.

Separata urval dras för matpotatis respektive potatis för stärkelse. På basis av skattade hektarskördar och aktuella grödarealer beräknas totalskördarna. Vid den preliminära skattningen används preliminära arealer från Jordbruksverkets administrativa register för arealbaserade stöd. Vid den slutliga skattningen

används grödarealer från lantbrukets företagsregister (LBR) som fr.o.m. år 2000 baseras på uppgifter från stödansökningar. Preliminära resultat publiceras i december och under efterföljande vår publiceras ett statistiskt meddelande med slutliga uppgifter om skördens storlek.

A.13 Internationell rapportering

Rapportering till Eurostat sker två gånger per år i form av Excel-tabeller via e-post. Se även under A.9. Till Nordisk statistisk årsbok sker rapportering en gång varje år i form av Excel-tabeller via e-post.

A.14 Planerade förändringar i kommande undersökningar

Datansamlingen har under 2006 samordnats med undersökningen om skörd av spannmål, trindsäd och oljeväxter. Inför 2007 planeras inga ytterligare förändringar.

B Kvalitetsdeklaration

B.0 Inledning

Denna statistik redovisar 2006 års total- och hektarskördar för matpotatis och potatis för stärkelse, både för riket totalt och med regional uppdelning. Statistiken baseras på uppgifter som insamlas via urvalsundersökningar. Inom EU finns krav på att statistiska undersökningar av detta slag ska genomföras i medlemsländerna varje år.

B.1 Innehåll

1.1 Statistiska målstorheter

- hektarskördar 2006 för matpotatis och potatis för stärkelse
- totalskördar 2006 för matpotatis och potatis för stärkelse
- obärgade arealer 2006 för matpotatis och potatis för stärkelse

1.1.1 Objekt och population

Målpopulationen utgörs av jordbruksföretag med odling av matpotatis respektive potatis för stärkelse under 2006 och som detta år brukade mer än 2,0 ha åkermark. Med jordbruksföretag avses en inom jordbruk, husdjursskötsel eller trädgårdsodling bedriven verksamhet under en och samma driftsledning.

1.1.2 Variabler

De huvudvariabler som redovisas i de statistiska meddelandena är:

- odlad areal (hektar)
- totalskörd (ton)
- hektarskörd (kg/ha) total
- hektarskörd (kg/ha) reducerad

- obärgad areal (hektar och procent)

Utöver detta redovisas följande information:

- medelfel (procent)
- antal jordbruksföretag som ingår i beräkningarna
- antal jordbruksföretag i urvalet (endast på riksnivå i preliminär statistik)
- antal svarande jordbruksföretag (endast i definitiv statistik)
- antal jordbruksföretag i bortfallet (endast på riksnivå i preliminär statistik)
- förekomst av småfallande potatis (endast matpotatis)
- bedömning av skördens kvalitet

Information som redovisas i detta dokument:

- vändteg, osatt areal (procent)
- kvalitetsgenskaper

Dessutom samlas följande uppgifter in från företagen i undersökningen om matpotatis:

- ekologiskt odlad areal (hektar)
- ekologiskt odlad skörd (ton)

1.1.3 Statistiska mått

Statistiken utgörs av skattningar av typen *totaler* (t.ex. totalskördar och obärgade arealer) och *kvoter* (t.ex. hektarskördar och andelar obärgade arealer).

1.1.4 Redovisningsgrupper

Redovisning sker för riket totalt och uppdelat på län och produktionsområden. Sverige är indelat i 8 produktionsområden utgående från de naturliga förutsättningarna för jordbruk. Indelningen i produktionsområden finns redovisad i "Områdesindelningar i lantbruksstatistiken 1998", MIS 1998:1.

Skattningar redovisas för följande grödor:

- Matpotatis
- Potatis för stärkelse

1.1.5 Referenstider

Kalenderår

1.2. Fullständighet

-

B.2 Tillförlitlighet

2.1 Tillförlitlighet totalt

I denna undersökning kan urvalsfel, täckningsfel, mätfel, bortfallsfel och bearbetningsfel förekomma. Av dessa fel torde i första hand urvalsfelen men till viss del även mätfelen påverka tillförlitligheten i statistiken. Tillförlitligheten redovisas kvantitativt enbart genom precisionen (relativa medelfelet) i skattningarna, vilket främst avspeglar urvalsfel och effekten av andra slumpmässiga fel, däremot inte systematiska fel såsom bortfallsfel eller mätfel.

2.2 Osäkerhetskällor

2.2.1 Urval

Som urvalsram används Jordbruksverkets administrativa register för arealbase-
rade stöd. Från detta register hämtas ett urval av jordbruk för att ingå i uppgifts-
insamlingen. Urvalspopulationen är en delmängd av registret och utgörs av
jordbruksföretag med mer än 5,0 hektar åkermark som odlar undersökningsgrö-
dan matpotatis respektive potatis för stärkelse.

Landet är indelat i 106 skördeområden (SKO), i första hand avsedda att ligga till
grund för skördestatistiken. Huvudprincipen för indelningen har varit att bilda
områden som är så homogena som möjligt beträffande skördeavkastningen.
Dessutom har hänsyn tagits till klimat, jordart, topografi och odlingsinriktning.

För 2006 års undersökning uttogs totalt 1 177 företag med matpotatisodling och
174 företag med odling av potatis för stärkelse i respektive urval.

För matpotatis är urvalet stratifierat efter skördeområde och gårdarnas odlings-
areal, totalt 60 strata. Fem skördeområden i fjällbygd där praktiskt taget ingen
odling av matpotatis förekommer har undantagits. För potatis för stärkelse är
urvalet stratifierat efter odlingsområde och företagets odlingsareal, totalt 10
strata. Uttagning av företagen sker med hjälp av ett obundet slumpmässigt urval
inom strata.

2.2.2 Ramtäckning

Mellan tidpunkten för urvalsramens upprättande och undersökningstillfället sker
förändringar i företagsbeståndet. Nystartade företag utgör undertäckning och
företag som upphört eller inte odlar potatis utgör övertäckning. Från och med
2001 års undersökning används årets aktuella uppgifter om jordbruksföretag och
arealer som underlag för urvalet. Detta medför att undertäckningen minskats till
en marginell nivå. I övertäckningen inkluderas företag som visat sig ha potatis-
odlingen utarrenderad, vilket just för potatis är tämligen vanligt.

Arealer på jordbruksföretag som inte ansöker om arealbaserade stöd, och där-
med inte ingår i Jordbruksverkets administrativa register för arealbaserade stöd,
bedöms för de aktuella undersökningsgrödorna vara av marginell betydelse.

2.2.3 Mätning

Många jordbrukare uppger att det är svårt att bedöma skördens storlek eftersom
uppgiftsinsamlingen ofta infaller innan man hunnit leverera eller börjat sortera
sin skörd.

För 1999 års skörd gjordes en ny förfrågan om skördens storlek efter avslutad
säsong när hela skörden sålts eller använts. Resultatet visade att det inte var
signifikant skillnad mellan det jordbrukaren uppgav på hösten och den uppgift
som lämnades efter avslutad säsong våren därpå. Den beräknade totalskörden
minskade mellan uppgiftstillfällena med $2\ 100 \pm 6\ 300$ ton. För totalskörden
som 1999 var 675 200 ton innebar det en minskning med 0,3 procent.

Förekomsten av obärgade arealer kan variera mycket mellan olika företag och regioner. Detta medför att uppgifterna om obärgade arealer är osäkra.

2.2.4 Svartsbortfall

I den slutliga redovisningen redovisas bortfallet av undersökningsenheter fördelat på län, produktionsområden och riket. I den preliminära redovisningen anges bortfallets storlek endast för riket. Bortfallet hanteras med rak uppräknings inom strata. Bortfallet bedöms inte leda till några systematiska fel.

2.2.5 Bearbetning

Uppgifterna granskas vid SCB. I samband med bearbetning av uppgifterna görs manuella och maskinella kontroller. Vid behov tas förnyad kontakt med uppgiftslämnarna. Säkerheten i bearbetningsprocessen bedöms vara god.

När hektarskörden beräknas ingår eventuell obärgad areal i skattningen. Stora obärgade arealer sänker därmed den skattade hektarskörden. Ingen beräkning av hektarskörd för skördad areal görs.

Den totala hektarskörden, som är en bruttoskörd, tas fram som kvoten mellan den skattade totalskörden (brutto) och den skattade arealen i redovisningsgruppen. Den reducerade hektarskörden erhålls genom att dessutom korrigeras den totala hektarskörden för bortsortering och småfallande. Reducering av skörden p.g.a. småfallande och bortsortering sker med hjälp av standardtal. Standardtalen baseras på uppgifter från 1987-1998 års objektiva skördeuppskattningar på produktionsområdesnivå och för riket. För matpotatis beräknades standardtalet för bortsortering av småfallande och t.ex. rötskadade knölar på riksnivå till 9,5 procent. För potatis för stärkelse, där endast rötskadade knölar bortsorteras, beräknades standardtalet till 0,4 procent. För färskpotatis görs ingen korrigerings för bortsortering. Totalskörden beräknas genom att den reducerade hektarskörden multipliceras med arealuppgifter baserade på Jordbruksverkets administrativa register för arealbaserade stöd. Säkerheten i bearbetningarna bedöms vara god.

2.2.6 Modellantaganden

Bortsortering av småfallande och rötskadade knölar framräknas med hjälp av standardtal (se avsnitt 2.2.5).

Hektarskördeskattningen baseras på uppgifter från företag med mer än 5 hektar åkermark. Vid beräkning av preliminär totalskörd används fr.o.m. år 2000 arealer som baseras på stödansökningar, där grödarealer för företag med minst 0,1 hektar åkermark registrerats. Till den slutliga beräkningen av totalskörd används slutliga arealer från Lantbruksregistret "Jordbruksmarkens användning" (JO 10 SM 0701), och avser företag med minst 2 hektar åkermark. Vid beräkning av totalskördar görs antagandet att hektarskörden är densamma för företag med mindre än 5 hektar åker som för de större undersökta företagen. Detta ger en liten överskattning av totalskörden, men har en liten påverkan på säkerheten. Den odlade matpotatisarealen på gårdar med mindre än 5 hektar åker var 134 hektar, vilket motsvarar 0,7 procent av den totala matpotatisarealen år 2006.

Undersökningen täcker inte lagringsförluster även om en del av dessa kan ha

beaktats. När jordbrukarna lämnar uppgifter om skördens storlek.

2.3 Redovisning av osäkerhetsmått

Som mått på precisionen anges det relativa medelfelet uttryckt i procent av den skattade skörden. Medelfel avspeglar främst urvalsfel och effekten av andra slumpmässiga fel, däremot inte systematiska fel såsom bortfallsfel och mätfel. Med hjälp av medelfelet kan exempelvis ett konfidensintervall beräknas på följande sätt. För en skattad hektarskörd för potatis på 35 000 kg/ha och med ett medelfel på 1,5 procent (dvs. 525 kg/ha) kan man med liten felrisk (5 procent) säga att intervallet $35\,000 \pm 2 \times 525$ (dvs. 33 950 – 36 050 kg/ha) omfattar den verkliga hektarskörd.

För att skörderesultat ska redovisas krävs att det finns minst 20 observationer för grödan och att medelfelet är högst 35 procent.

B.3 Aktualitet

3.1 Frekvens

Potatisskördar och obärgade arealer publiceras årligen vid två tillfällen:

- Preliminära resultat i december
- Slutliga resultat på våren efterföljande år

3.2 Framställningstid

Preliminära resultat publiceras ca 1 månad efter att årets skörd avslutats. Slutliga resultat publiceras 6 månader efter att skörden avslutats.

3.3 Punktlighet

Publicering sker enligt publiceringsplan för Sveriges officiella statistik. Vissa mindre avvikelser kan förekomma för den preliminära statistiken beroende på att skörden ibland försenas till följd av årsmånen. Exempelvis kan uppgiftsinsamlingen behöva senareläggas om det har varit en regnig höst. Beräkning av slutliga skörderesultat görs när slutliga arealuppgifter finns tillgängliga.

B.4 Jämförbarhet och sam användbarhet

4.1 Jämförbarhet över tiden

Uppgiftsinsamling med provtagning fram till och med 1998

Fr.o.m. 1999 ersattes SCB:s objektiva skördeuppskattningar med provtagning i fält med att uppgifterna istället inhämtas direkt ifrån jordbrukarna. Metodändringen gör det svårt att direkt jämföra senare års resultat med resultaten fram t.o.m. 1998.

År 1992 gjordes en provstudie där en postenkätmetod jämfördes med den objektiva metoden. Postenkätmetodens resultat visade sig då på riksnivå understiga den objektiva med nästan 20 procent. De viktigaste orsakerna till skillnaderna i nivå mellan de båda metoderna var:

- I den objektiva skattningen vägdes proven direkt ute i fält. Ingen korrigering gjordes för s.k. lättnad som inträffar när knölarna efter upptagning erhåller en

ny vätskejämvt mot gentemot omgivande luft i stället för den jämvikt som rådde när knölen låg i fuktig jord. Viktförlusten ökar under lagringstiden, uppskattningsvis uppgår den till minst 5 procent.

- I de objektiva skördeuppskattningarna användes hektarskörden för matpotatis upptagen efter 15 augusti för beräkning av totalskörden. Ingen korrigering gjordes för den lägre skördenivå som färskpotatisodlingarna har, vilket görs i nuvarande undersökning. För 2006 är hektarskörden knappt 2 ton per hektar lägre och totalskörden drygt 6 procent lägre eftersom hänsyn numera tas till färskpotatisens avkastningsnivåer.

Punkterna ovan gav en högre nivå på såväl hektarskördar som totalskördar fram t.o.m. 1998.

Vändtegar ingår i arealen

För 2006 beräknas 4 procent av den redovisade matpotatisarealen vara vändtegar eller annan osatt areal.

Hektarskörden beräknas numera på arealer inklusive vändteg. Fr.o.m. 1999 görs ingen korrigering ned till besädd areal. Detta gör att hektarskörden blir något underskattad jämfört med i de objektiva skördeuppskattningarna, men totalskörden påverkas inte. Senast korrigering till besädd areal (arealer exklusive osatt areal) gjordes var 1998 (J 16 SM 9901) och korrigeringstalen för matpotatis var då 0,98 för Södra och mellersta Sveriges slättbygder och 0,95 för Södra och mellersta Sveriges skogs- och dalbygder samt norra Sverige. Korrigeringstalet multiplicerades med lantbruksregistrets areal för att erhålla besädd areal.

Potatisodlingar mindre än 0,5 hektar ingår fr.o.m. år 2000

Fram till och med 1999 redovisades potatisstatistiken för odlingar om minst 0,5 hektar potatis. Vid redovisning internationellt har detta varit en nackdel och från och med år 2000 ingår även de små odlingarna i skattningen av skörden. För år 1999 var arealen matpotatis på odlingar mindre än 0,5 hektar ca 1 000 hektar, för år 2000 ca 630, för 2001 ca 550, mellan åren 2002 till 2005 ca 500 hektar årligen och för 2006 var arealen 470 hektar. Arealen för riket ökar med dessa arealer jämfört med arealen redovisad fram till och med 1999. Skördenivån för dessa odlingar är dock lägre än genomsnittet och betydelsen för totalskörden blir därför begränsad. Arealen 470 hektar och en skattad hektarskörd på 5,0 ton/hektar ger ett bidrag på 2 300 ton (0,4 procent) till totalskörden för riket. För potatis för stärkelse har denna förändring ingen betydelse eftersom det bara finns enstaka så små odlingar av potatis för stärkelse.

Skörd av färskpotatis och matpotatis utom färskpotatis

Avkastningen för färskpotatis skattas till 18 000 kg/ha för riket. Drygt 18 procent av rikets matpotatisareal var färskpotatisodlingar. Alla sorter som lantbrukaren anser vara färskpotatisorter ingår i skattningen.

Reducerad hektarskörd för matpotatis utom färskpotatis skattas till 27 780 kg/ha på riksnivå för år 2006. Den uppgiften är mer jämförbar med uppgifterna om reducerad hektarskörd före 1999 från de objektiva skördeuppskattningarna.

Skördens kvalitet

Jordbrukarna gjorde i matpotatisundersökningen en bedömning om huruvida olika kvalitetsegenskaper förekom i större utsträckning än normalt. Resultaten redovisas i följande tablå sorterade i fallande ordning.

Kvalitetsegenskap	Antal brukare som angav att egenskapen förekommit i större utsträckning än normalt (procent)	Medelfel (procent)
Skorv	25	5,0
Små knölar	23	4,0
Inga kvalitetsegenskaper dominerar	19	4,3
Rötskador	13	3,5
Stora knölar	7	2,9
Grönfärgade	7	2,1
Missformade	6	2,1
Kvävningsskador	3	0,3
Sprickor	3	0,3
Larvskador	2	0,4
Annat	2	-*
Vet ej	34	5,4

*summering av övriga kvalitetsegenskaper som redovisats, inget medelfel har beräknats

Den torra sommaren har ledde till att skorv varit ett problem i odlingarna och torkan har även förorsakat en stor andel små knölar i skörden.

Lantbrukarna gjorde även en bedömning om bortsorteringen var större än normalt. Där angav 31 procent att bortsorteringen inte var större än normalt medan 6 procent ansåg att så var fallet. Återstående 63 procent av lantbrukarna hade ingen uppfattning då de t.ex. sålde potatisen utan sortering eller inte börjat sortera potatisen ännu. Uppgifterna om bedömda kvalitetsegenskaper kan ses som kompletterande information till de standardtal för bortsortering som används vid beräkningen av den reducerade skördens storlek. Standardtalen tas fram som medeltal för 10 år.

I undersökningen om potatis för stärkelse gjordes endast en bedömning om rötskadade knölar förekom i större utsträckning än normalt. Där angav 68 procent att förekomsten av rötskadade inte förekom i större utsträckning än normalt, 24 procent angav att det fanns mer rötskadade knölar än normalt och 8 procent angav "vet ej".

Insamling via Internet fr.o.m. 2006

För åren 1999-2005 samlades uppgifterna in via postenkät med telefonuppföljning för ej inkomna blanketter. Fr.o.m. 2006 erbjuds jordbrukarna istället att lämna uppgifter via internet och telefonuppföljning görs sedan för dem som inte svarat.

Arealerna baseras på stödansökningar

Vid beräkning av totalskördar multipliceras skattade hektarskördar med grödarealer. Från och med år 2000 baseras arealuppgifterna på uppgifter som jord-

brukarna lämnat i sina ansökningar om arealbaserade stöd. Därmed saknas grödarealer för de jordbrukare som inte gjort någon sådan ansökan. Odlingen av potatis bedöms dock vara marginell på dessa företag.

4.2 Jämförbarhet mellan grupper

Jämförbarheten med skördestatistik för andra länder inom EU är god.

4.3 Samanvändbarhet med annan statistik

God samanvändbarhet med annan jordbruksstatistik föreligger. Uppgifter om preliminära grödarealer för 2006 redovisas i ett statistiskt meddelande (JO 10 SM 0602) och slutliga grödarealer år 2006 i JO 10 SM 0701.

B.5 Tillgänglighet och förstälighet

5.1 Spridningsformer

Statistiken publiceras årligen i statistiska meddelanden (SM-serie JO) och i vissa fall också genom pressmeddelanden. Publiceringen sker på Jordbruksverkets webbplats www.sjv.se under Statistik och på SCB:s webbplats www.scb.se under Jord- och skogsbruk, fiske. Den slutliga statistiken för tidigare år (fr.o.m. 1965) finns tillgänglig i Sveriges statistiska databaser. Åtkomst sker via SCB:s webbplats och användandet är avgiftsfritt. Statistik från databasen ger möjlighet till sammanställning av egna tabeller och diagram.

En sammanfattning av resultaten redovisas i Jordbruksstatistisk årsbok och i Statistisk årsbok.

5.2 Presentation

Resultaten presenteras i form av tabeller, diagram och kommenterande text.

5.3 Dokumentation

Dokumentation sker i Statistiska meddelanden; serie JO 16 och JO 19, samt i PM-serien PM RM/Lantbruksstatistik vid SCB.

5.4 Tillgång till primärmaterial

Primärdata som ej gallrats finns arkiverat vid Riksarkivet eller för senare år sparad vid SCB i avvaktan på arkivering eller gallring. Specialbearbetningar kan utföras mot betalning enligt självkostnadsprincipen.

5.5 Upplysningstjänster

Vid frågor om statistiken kontaktas SCB:

Gerda Ländell, tfn 019 - 17 68 07, e-post fornamn.efternamn@scb.se

Gunnel Wahlstedt, tfn 019 - 17 62 45, e-post fornamn.efternamn@scb.se

Skörd av slättervall 2006

JO0606

I denna beskrivning redovisas först allmänna och legala uppgifter om undersökningen samt dess syfte och historik. Därefter redovisas undersökningens innehåll och tillförlitlighet samt hur den genomförs och hur man kan ta del av resultaten. Genom att klicka på en rubrik i innehållsförteckningen kommer man direkt till aktuellt avsnitt.

Innehållsförteckning

Innehållsförteckning	2
A Administrativa och legala uppgifter	3
A.1 Ämnesområde	3
A.2 Statistikområde	3
A.3 SOS-klassificering	3
A.4 Statistikansvarig	3
A.5 Statistikproducent	4
A.6 Uppgiftsskyldighet	4
A.7 Sekretess och regler för behandling av personuppgifter	4
A.8 Gallringsföreskrifter	4
A.9 EU-reglering	4
A.10 Syfte och historik	4
A.11 Statistik användning	5
A.12 Uppläggning och genomförande	5
A.13 Internationell rapportering	5
A.14 Planerade förändringar i kommande undersökningar	6
B Kvalitetsdeklaration	6
B.0 Inledning	6
B.1 Innehåll	7
1.1 Statistiska målstorheter	7
1.1.1 Objekt och population	7
1.1.2 Variabler	7
1.1.3 Statistiska mått	7
1.1.4 Redovisningsgrupper	7
1.1.5 Referenstider	8
1.2 Fullständighet	8
B.2 Tillförlitlighet	8
2.1 Tillförlitlighet totalt	8
2.2 Osäkerhetskällor	8
2.2.1 Urval	8
2.2.2 Ramtäckning	8
2.2.3 Mätning	8

2.2.4	Svarsbortfall	8
2.2.5	Bearbetning	8
2.2.6	Modellantaganden	8
2.3	Redovisning av osäkerhetsmått	11
B.3	<i>Aktualitet</i>	11
3.1	Frekvens	11
3.2	Framställningstid	11
3.3	Punktlighet	11
B.4	<i>Jämförbarhet och sam användbarhet</i>	12
4.1	Jämförbarhet över tiden	12
4.2	Jämförbarhet mellan grupper	12
4.3	Sam användbarhet med annan statistik	12
B.5	<i>Tillgänglighet och förståelighet</i>	13
5.1	Spridningsformer	13
5.2	Presentation	13
5.3	Dokumentation	13
5.4	Tillgång till primärmaterial	13
5.5	Upplysningstjänster	13

A Administrativa och legala uppgifter

A.1 Ämnesområde

Jord- och skogsbruk, fiske

A.2 Statistikområde

Jordbrukets produktion

A.3 SOS-klassificering

Tillhör Sveriges officiella statistik (SOS).

För undersökningar som ingår i Sveriges officiella statistik Sveriges officiella statistik gäller särskilda regler när det gäller kvalitet och tillgänglighet, se http://www.scb.se/templates/Standard_55322.asp

A.4 Statistikansvarig

Myndighet/organisation: Jordbruksverket
Postadress: 551 82 Jönköping
Besöksadress: Vallgatan 8
Kontaktperson: Ann-Marie Karlsson
Telefon: 036 - 15 59 33
Telefax: 036 - 34 01 96
E-post: fornamn.efternamn@sjv.se

A.5 Statistikproducent

Myndighet/organisation: Statistiska centralbyrån
Regioner och miljö, lantbruksstatistik
Postadress: 701 89 Örebro
Besöksadress: Klostergatan 23
Kontaktperson: Gunnel Wahlstedt
Telefon: 019 - 17 62 45
Telefax: 019 - 17 64 17
E-post: fornamn.efternamn@scb.se

A.6 Uppgiftsskyldighet

Uppgiftsskyldighet föreligger inte.

A.7 Sekretess och regler för behandling av personuppgifter

I myndigheternas särskilda verksamhet för framställning av statistik gäller sekretess enligt 9 kap. 4 § sekretesslagen (1980:100). Vid automatiserad behandling av personuppgifter gäller reglerna i personuppgiftslagen (1998:204). På statistikområdet finns dessutom särskilda regler för personuppgiftsbehandling i lagen (2001:99) och förordningen (2001:100) om den officiella statistiken.

A.8 Gallringsföreskrifter

Arbete med framtagning av gallringsföreskrifter pågår.

A.9 EU-reglering

Ingen formell EU-reglering finns men uppgifterna efterfrågas ändå från Eurostat.

A.10 Syfte och historik

Svensk jordbruksstatistik har löpande samlats in sedan 1799, då landshövdingarna lämnade skördeomdömen tre gånger per år. Jordbruksstatistiken har förändrats mycket under åren som gått och en beskrivning av utvecklingen finns redovisad i Svensk jordbruksstatistik 200 år (SCB, 1999). Skördeuppskattningar enligt den s.k. objektiva metoden infördes i början av 1960-talet och utformades då främst för skördeskadeskyddets behov av statistik som beräkningsunderlag. Därigenom uppfylldes i huvudsak även andra behov av skördestatistik. Den objektiva metoden innebar att provytor skördades på utvalda fält. Provyterestaten låg sedan till grund för beräkningarna. Det statliga skördeskadeskyddet upphörde efter 1987 års skörd då ansvaret övertogs av LRF. När även detta skydd avvecklades 1995 åtog sig staten att ha ett övergripande ansvar för

skördeskador av naturkatastrofkaraktär.

Dagens huvudsyften är att vara grundkälla för uppskattning av vegetabilieproduktionens storlek samt att uppfylla statistikkraven från EU. En viktig användning är för beräkning av jordbrukets inkomster av vegetabilier i EAA (Economic Accounts for Agriculture), som är en ekonomisk kalkyl för jordbrukssektorn. Denna används bl.a. i nationalräkenskaperna. Även uppgifter om foderväxtskörd används i kalkylerna.

Under 2002 började åter uppgifter om vallskördens storlek att inhämtas. Före dess hade inte någon heltäckande officiell statistik om vallskörden framtagits sedan 1992, då de objektiva skördeuppskattningarna senast utfördes i full utsträckning. Under åren 1993-1997 gjordes endast viss provtagning i första skörd av slåttervall. Undersökningen genomförs numera som postenkät med insamling av uppgifter direkt från lantbrukarna.

A.11 Statistikanvändning

Statistiken över skörd av slåttervall utnyttjas som underlag för myndigheter och näringsliv inom områdena jordbruk, ekonomi och miljö. Resultaten används också som underlag för rapportering till EU.

Användare av skördestatistiken och exempel på användning:

- Jordbruksverket: Indata i ekonomiska kalkyler, internationell rapportering, försörjningsbalansberäkningar, beredskapsplanering, underlag för jordbrukspolitiska bedömningar (bl.a. för områdesindelningar och stödnivåer för EU:s arealbaserade stöd).
- SCB: Rapportering till Eurostat. Underlag till normskördeberäkningar, underlag för beräkning av kväve- och fosforbalanser för svensk åkermark.
- Lantbruksuniversitet, lantbruksskolor: Undervisning, rådgivning, forskning inom flera områden (bl.a. näringsämnenas kretslopp och beräkning av risk för näringsläckage till vattendrag), planering av försök, underlag för kalkyler m.m.
- Länsstyrelserna: Hantering av ärenden i samband med vissa stödåtgärder, värdering av åkermark, beredskapsplanering och viss rådgivning.
- Övrig användning: Uppgifterna ingår som en del i den allmänna information som den officiella statistiken täcker in. Användare här är bl.a. massmedia, allmänhet och jordbrukets egna organisationer.

A.12 Uppläggning och genomförande

Skördestatistiken för slåttervall baseras sedan 2002 på en postenkätundersökning till ett urval av företag som odlar minst 0,5 hektar av grödan. År 2006 ingick 1 000 företag i urvalet.

De företag som ingick i urvalet fick i september undersökningsblanketten med anvisningar. En första påminnelse sändes ut i oktober och en andra påminnelse

med ny blankett utsändes i början av november. Jordbrukare som inte svarat via post kontaktas per telefon.

Redovisning sker av hektarskörd och total första skörd, hektarskörd och total skörd av återväxt samt hektarskörd och total skörd för hela den inbärgade vallskörden. Vid flera återväxtskördar är dessa sammanslagna och redovisas som en återväxtskörd. Dessutom redovisas den totala vallarealen med uppdelning på slåttervall respektive betesvall. Skördeuppgifterna redovisas omräknade till standardvattenhalten 16,5 procent. Undersökningen har begränsats till att endast omfatta första skörd av slåttervall, samt återväxt. Återväxt som tillvaratagits genom bete eller rena betesvallar ingår inte. Det är alltså inbärgad skörd som skattats. Resultat publiceras på våren året efter uppgiftsinsamling, när slutliga arealer föreligger.

Vid skattning av total skörd används arealer från lantbrukets företagsregister. Dessa arealer reduceras, med hjälp av uppgifter som insamlats i undersökningen, för arealer använda som betesvall och för vall som ej utnyttjats.

A.13 Internationell rapportering

Rapportering till Eurostat sker en gång per år i form av Excel-tabeller via e-post. Se även under A.9. Till Nordisk statistisk årsbok sker rapportering en gång varje år i form av Excel-tabeller via e-post.

A.14 Planerade förändringar i kommande undersökningar

En utökad samordning av undersökningen med övriga skördeundersökningar planeras.

B Kvalitetsdeklaration

B.0 Inledning

Denna statistik redovisar 2006 års total- och hektarskördar för slåttervall, både för riket totalt och med regional uppdelning. Statistiken baseras på uppgifter som samlas in via en landsomfattande postenkät med telefonuppföljning till ett urval bestående av 1 000 jordbruksföretag.

B.1 Innehåll

1.1 Statistiska målstorheter

- hektarskördar 2006 för förstaskörd, återväxt och total slåttervallsskörd
- totalskördar 2006 för förstaskörd, återväxt och total slåttervallsskörd
- arealfördelning slåttervall och betesvall

1.1.1 Objekt och population

Målpopulationen utgörs av jordbruksföretag med odling av slåttervall under 2006 och som detta år brukade mer än 2,0 ha åkermark. Med jordbruksföretag avses en inom jordbruk, husdjurskötsel eller trädgårdsodling bedriven verksamhet under en och samma driftsledning.

1.1.2 Variabler

De huvudvariabler som redovisas i de statistiska meddelandena är:

- odlad areal (hektar)
- totalskörd (ton)
- hektarskörd (kg/ha)

- areal betesvall (hektar och procent)
- ej utnyttjad vallareal (hektar och procent)

Utöver detta redovisas följande information:

- medelfel (procent)
- antal jordbruksföretag som ingår i beräkningarna
- antal jordbruksföretag i urvalet
- antal svarande jordbruksföretag
- antal jordbruksföretag i bortfallet

- areal förstaskörd (hektar)
- totalskörd för förstaskörd (ton)
- hektarskörd för förstaskörd (kg/ha)
- hektarskörd för återväxt (kg/ha, på total vallareal)
- totalskörd för återväxt (ton)

Dessutom samlas följande uppgifter in från företagen i urvalet:

- Aktuell vallareal vid eventuell avvikelse från den förtryckta urvalsarealen
- Arealen slåttervall som skördas som hö, hösilage, ensilage eller direktutfordras
- För skördemetoderna hö, hösilage och ensilage inhämtas uppgift om total skörd i ton eller m³. Informationen inhämtas för första skörden och även för var och en av eventuella återväxtskördar.
- vattenhalt alternativt torrsubstanshalt (procent)
- balvikt och balstorlek (kg och cm)
- ekologiskt odlad areal (hektar)
- ekologiskt odlad skörd (ton och kg/ha)

1.1.3 Statistiska mått

Statistiken utgörs av skattningar av typen *totaler*, t.ex. totalskördar och *kvoter* t.ex. hektarskördar.

1.1.4 Redovisningsgrupper

Redovisning sker för riket och uppdelat på län och produktionsområden. Sverige är indelat i 8 produktionsområden utgående från de naturliga förutsättningarna för jordbruk. Indelningen i produktionsområden finns redovisad i ”Områdesin-

delningar i lantbruksstatistiken 1998", MIS 1998:1.

Skattningar redovisas för slättervall totalt, samt uppdelat på första skörd och återväxt.

1.1.5 Referenstider

Kalenderår

1.2. Fullständighet

Undersökningen innefattar ej variabler rörande obärgad areal, kasserad skörd och inte heller skördens kvalitet, vilken kan variera mellan olika år och påverka skördens användbarhet.

B.2 Tillförlitlighet

2.1 Tillförlitlighet totalt

I denna undersökning kan urvalsfel, täckningsfel, mätfel, bortfallsfel och bearbetningsfel förekomma. Av dessa fel torde i första hand urvalsfelen men till viss del även mätfelen påverka tillförlitligheten i statistiken. Tillförlitligheten redovisas kvantitativt enbart genom precisionen (relativa medelfelet) i skattningarna, vilket främst avspeglar urvalsfel och effekten av andra slumpmässiga fel, däremot inte systematiska fel såsom bortfallsfel eller mätfel.

2.2 Osäkerhetskällor

2.2.1 Urval

Som urvalsram används Jordbruksverkets administrativa register för arealbase-
rade stöd. Från detta register hämtas ett urval av jordbruk för att ingå i uppgifts-
insamlingen. Urvalspopulationen är en delmängd av registret och utgörs av
jordbruksföretag med mer än 5,0 hektar åkermark och minst 0,5 hektar vall.
Från och med 2004 års undersökning används det aktuella årets uppgifter om
jordbruksföretag och grödarealer som underlag för urvalet.

Landet är indelat i 106 skördeområden (SKO), i första hand avsedda att ligga till
grund för skördestatistiken. Huvudprincipen för indelningen har varit att bilda
områden som är så homogena som möjligt beträffande skördeavkastningen.
Dessutom har hänsyn tagits till klimat, jordart, topografi och odlingsinriktning.

För 2006 års undersökning uttogs totalt 1 000 jordbruksföretag, som har
fördelats på rikets samtliga 106 skördeområden. Urvalet är stratifierat efter
produktionsområde och företagens odlingsareal, totalt 24 strata.

2.2.2 Ramtäckning

Mellan tidpunkten för urvalsramens upprättande och undersökningstillfället kan
förändringar ske i företagsbeståndet. Från och med 2004 utgörs urvalsramen av
företag i årets aktuella register med stödansökningar, vilket medför att både

över- och undertäckning minskats till en lägre nivå. Över- och undertäckningen bedöms påverka resultaten i mycket liten utsträckning.

I samband med övergången från arealstöd till gårdsstöd år 2005 till följd av EU:s jordbruksreform ansökte fler jordbrukare om stöd än tidigare. Förändringarna av stödreglerna har påverkat de redovisade arealerna av slätter- och betesvall som ökade med 10 procent. Denna ökning innebar inte att jordbruket förändrades på motsvarande sätt utan berodde till stor del på att stödreglerna ändrades. För 2006 ökade slätter- och betesarealen med ytterligare nästan 3 procent jämfört med fjolåret medan antal odlare minskade.

Den övervägande delen av åkerarealer på jordbruksföretag som inte ansöker om stöd, och därmed inte ingår i Jordbruksvekets register för stödansökningar, bedöms vara vall och outnyttjad åkermark. Totalskörden av slättervall kan därför underskattas i någon mån.

2.2.3 Mätning

Undersökningen genomförs sedan 2002 som en postenkätundersökning med kompletterande uppgiftsinsamling per telefon. Under åren 2000 och 2001 genomfördes begränsade provundersökningar för att utveckla postenkätmetoden som får anses som relativt svår. Många olika skördemetoder tillämpas och flera skördar tas. Att då ange kvantiteter i vikt eller volym samt torrsubstanshalter kan vara svårt för lantbrukarna. Uppgiftslämnarfel och eventuella intervjuareffekter kan inte kvantifieras.

Undersökningen omfattar bara slättervall, första skörd och återväxt som tillvaratas för inbärgning. Betesvall ingår inte i undersökningen. Återväxt som betades ingick i undersökningen fram t.o.m. 1992 när uppgifterna fortfarande baserades på provtagning. Det är knappast möjligt för brukarna att uppge hur stor skörden som tillvaratas genom bete är och därmed har denna insamling av data utgått. Uppgifter inhämtas för varje återväxtskörd, men endast den sammanslagna återväxtskörden redovisas.

2.2.4 Svartsbortfall

Bortfallets storlek fördelat på län och produktionsområden redovisas. Undersökningar om skörden av vall är relativt komplicerad och blanketten kan uppfattas som svår. En omfattande telefonuppföljning är nödvändig för att få högre svarsfrekvens.

Bortfallet hanteras med rak uppräknings inom strata. Bortfallets storlek fördelat på län och produktionsområden och riket redovisas i SM. Bortfallet bedöms inte leda till några systematiska fel.

2.2.5 Bearbetning

I samband med dataregistreringen görs en första granskning av uppgifterna. Uppgifterna omräknas till enhetliga vattenhalter m.m. Arbetet med undersökningen kräver god ämneskunskap.

För första skörden beräknas hektarskörden som kvoten mellan skattad totalskörd och skattad areal på läns-, produktionsområdes- respektive riksnivå. Återväxten tillvaratas i regel genom flera skördar. Vid beräkningarna har dessa sammanlagits till en total återväxtskörd. Skattningarna har skett på motsvarande sätt som för första skörden och med samma areal, dvs. hela slåttervallsarealen. Detta även om återväxten inte tillvaratagits på hela arealen, vilket innebär att de redovisade hektarskördarna blir lägre än om skattningen skulle ha avsett enbart tillvaratagen återväxtareal.

På basis av hektarskördarna och den aktuella slåttervallarealen beräknas sedan totala inbärgade skörden av slåttervall. Totala vallarealen enligt den slutliga arealstatistiken har då fördelats på slåttervallsareal, betesvallsareal och vall som inte utnyttjats med hjälp av de uppgifter som insamlats. Säkerheten i bearbetningsprocessen bedöms vara god.

2.2.6 Modellantaganden

Vid beräkning av företagens totala skörd har all skörd oavsett tillvaratagningsätt omräknats till skörd av hö. Omvandlingstal mellan olika tillvaratagningsätt och kvantitet hö har då använts. Ett omfattande arbete har lagts ned på att få dessa omvandlingstal så korrekta som möjligt, men de får ändå betraktas som osäkra. Omvandlingstalen kan ge upphov till systematiska fel.

Vid beräkning av slutlig totalskörd används grödarealer som avser företag med mer än 2,0 hektar åkermark. Härvid görs ett antagandet att hektarskörden är densamma på företag med åkerareal mellan 2,1-5 hektar som för större företag, vilket kan ge en viss överskattning av totalskörden. Areal slåtter- och betesvall på jordbruksföretag med 2,1-5 hektar åkermark uppgår till 3,4 procent av total grödareal.

2.3 Redovisning av osäkerhetsmått

Som mått på precisionen anges det relativa medelfelet uttryckt i procent av den skattade skörden. Medelfelet avspeglar främst urvalsfel och effekten av andra slumpmässiga fel, däremot inte systematiska fel såsom bortfallsfel eller mätfel. Med hjälp av medelfelet kan exempelvis ett konfidensintervall beräknas på följande sätt. För en skattad hektarskörd på 4 500 kilo per hektar och ett medelfel på 3,0 procent kan man med liten felrisk (5 procent) säga att intervallet $4\,500 \pm 2 \times 3 \text{ procent} \times 4\,500$ (dvs. 4 230 - 4 770 kilo per hektar) omfattar den verkliga hektarskörden. Detta gäller under förutsättning att andra fel än slumpfelen är små. Hur stort medelfel som kan accepteras sammanhänger med användningen av statistiken. Medelfel redovisas för hektarskördar och totalskördar. Medelfelet för totalskörden är oftast större än medelfelet för hektarskörden. Anledningen är en osäkerhet i uppdelningen av vallarealen då den fördelats på slåttervallsareal och areal betesvall respektive ej utnyttjad vall.

För att skörderesultat ska redovisas krävs att det finns minst 20 observationer för grödan och att medelfelet är högst 35 procent.

B.3 Aktualitet

3.1 Frekvens

Skörd av slåttervall publiceras årligen vid ett tillfälle:

- Slutliga resultat för län, produktionsområden och riket (våren året efter skörd).

3.2 Framställningstid

Slutliga resultat publiceras cirka 8 månader efter skörden.

3.3 Punktlighet

Publicering sker enligt publiceringsplan för Sveriges officiella statistik.

Beräkning av slutliga skörderesultat görs när slutliga arealuppgifter finns tillgängliga.

B.4 Jämförbarhet och sam användbarhet

4.1 Jämförbarhet över tiden

SCB:s objektiva skördeuppskattningar med provtagningar i fält utfördes i slåttervall i full skala t.o.m. 1992. Av besparingsskäl genomfördes successiva förändringar av undersökningen. Under 1993 och 1994 genomfördes provtagningar i 80 av landets 106 skördeområden och skattningar gjordes endast för första skörden. Tidigare hade även vallåterväxten undersökts. För 1995-1997 redovisades endast uppgifter för första skörden och då bara på riksnivå.

Resultaten baserades på provtagningar i 32 skördeområden. Fr.o.m. 1998 och fram t.o.m. 2001 genomfördes inga undersökningar för skörd av slåttervall. Ett ökat intresse för skörd av slåttervall gjorde att framtagning av statistik återupptogs under 2002. För 2002 redovisades resultaten endast för produktionsområden och riket men fr.o.m. 2003 redovisas även resultat på länsnivå.

Undersökningen omfattar bara slåttervall, första skörd och återväxt som tillvaratas för inbärgning. Återväxt som betas ingår alltså inte i undersökningen, vilket den gjorde när skörden baserades på provtagning.

När statistiken baserades på skörden från provtytor avsåg hektarskörd skörd per besådd areal. När uppgifterna nu hämtas in från jordbrukarna blir det mer fråga om en hektarskörd som avser skörd per bruttoareal av grödan, vilket bör ge en något lägre hektarskörd. Effekten blir dock inte så stor eftersom de uppmätningar av arealerna som har gjorts efter EU-inträdet har lett till att lantbrukarnas redovisning av grödarealerna under senare år överensstämmer allt bättre med den besådda arealen.

Fr.o.m. år 2000 bygger arealuppgifterna på information som jordbrukare lämnat i sina ansökningar om arealbaserade stöd. Därmed saknas grödarealer för de jordbrukare som inte ansökt om ersättning/stöd. Se även avsnitt 2.2.2.

4.2 Jämförbarhet mellan grupper

Jämförbarheten med skördestatistik för andra länder inom EU är god.

4.3 Samanvändbarhet med annan statistik

God sammanvändbarhet med annan jordbruksstatistik föreligger. Uppgifter om preliminära grödarealer för 2006 redovisas i ett statistiskt meddelande (JO 10 SM 0602) och slutliga grödarealer år 2006 i JO 10 SM 0701.

B.5 Tillgänglighet och förståelighet

5.1 Spridningsformer

Statistiken publiceras årligen i statistiska meddelanden (SM-serie JO) och i vissa fall också genom pressmeddelanden. Publiceringen sker på Jordbruksverkets webbplats www.sjv.se under Statistik och på SCB:s webbplats www.scb.se under Jord- och skogsbruk, fiske. Den slutliga statistiken för tidigare år (fr.o.m. 2002) finns tillgänglig i Sveriges statistiska databaser. Åtkomst sker via SCB:s webbplats och användandet är avgiftsfritt. Statistik från databasen ger möjlighet till sammanställning av egna tabeller och diagram.

En sammanfattning av resultaten redovisas i Jordbruksstatistisk årsbok och i Statistisk årsbok.

5.2 Presentation

Resultaten presenteras i form av tabeller, diagram och kommenterande text.

5.3 Dokumentation

Dokumentation sker i Statistiska meddelanden; serie JO 16 och JO 19, samt i PM-serien PM RM/Lantbruksstatistik vid SCB.

5.4 Tillgång till primärmaterial

Primärdata som ej gällrats finns arkiverat vid Riksarkivet eller för senare år sparad vid SCB i avvaktan på arkivering eller gallring. Specialbearbetningar kan utföras mot betalning enligt självkostnadsprincipen.

5.5 Upplysningstjänster

Vid frågor om statistiken kontaktas SCB:

Gerda Ländell, tfn 019 - 17 68 07, e-post fornamn.efternamn@scb.se

Gunnel Wahlstedt, tfn 019 - 17 62 45, e-post fornamn.efternamn@scb.se